

Raad voor de Rechtspraak
T.a.v. de Edelachtbare heer mr. H.C. Naves
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

Utrecht, 8 mei 2020

Betreft: impact coronamaatregelen op slachtofferrechten

Edelachtbare heer,

Het bestuur van stichting LANGZS, waar - kort gezegd - veel gespecialiseerde slachtofferadvocaten zich bij hebben aangesloten, nam kennis van uw interview in Trouw van 1 mei jl. en maakt zich mede naar aanleiding daarvan grote zorgen. U geeft daar immers aan “*best wel tevreden*” te zijn over “*hoe het gaat*” in de rechtbanken. Slachtofferadvocaten zijn echter helemaal niet tevreden en zien dat slachtofferrechten tot een zogenoemde sluitpost zijn verworpen.

Er is in het kader van de door de rechtspraak getroffen Corona maatregelen nimmer enige afstemming met ons gezocht. Dat is spijtig want veel van de bij LANGZS aangesloten advocaten rapporteren zaken die - eufemistisch uitgedrukt – bepaald niet soepel lopen.

Plannen om zittingen in de vroege ochtend, avond en zelfs het weekend te houden zijn - anders dan via de pers – niet voorgelegd aan de slachtofferadvocatuur..... De strafrechtadvocatuur heeft al van zich laten horen, ook in het openbaar¹. Dit alles is reden om deze brief aan u een open brief te doen zijn. Wij horen van veel advocaten dat rechters verwijzen naar het beleid van uw Raad. Wij horen ook hoe dat beleid als te knellend en soms zelfs ronduit onjuist wordt ervaren.

Zo is aan diverse slachtoffers van zeer ernstige en urgente zaken, dat zijn immers de enige zaken die in dit tijdsgewricht nog wel behandeld werden en gelukkig ook steeds meer worden, te verstaan gegeven dat zij niet welkom waren in de zittingszaal. Als ze geluk hadden werd aangeboden de zitting te volgen in een video-zaal of via skype for business.

¹ Bijvoorbeeld: <https://www.advocatenorde.nl/blog/gedoogcultuur> en <https://www.nvsa.nl/algemeen/reactie-nvsa-en-nvjsa-op-beperkte-opening-gerechtsgebouwen-vanaf-11-mei-2020>

Ook maakten we mee dat slachtoffers werd aangeboden de zitting te volgen via een telefoonverbinding, dus enkel met geluid. Dan dreigt het slachtoffer in plaats van op te treden als procespartij tot toeschouwer van diens eigen zaak gedegradeerd te worden.

Wij maken nu mee dat slachtoffers, nadat er hevig geprotesteerd is door hun raadslieden, uiteindelijk wel worden toegelaten tot de zittingszaal maar geen ondersteuning mee mogen nemen, zelfs niet als dat bijvoorbeeld de levenspartner van het slachtoffer betreft. Er wordt dan verwezen naar "*het beleid van de Raad voor de Rechtspraak*". Beleid dat in strijd lijkt met de wet² en in ieder geval met de bedoeling van de wetgever.

Gelukkig zullen de meeste rechters ook telkens zelf een afweging blijven maken en zien wij dat rechters uiteindelijk na uitgebreid gemotiveerde protesten van slachtofferadvocaten (waarbij soms zelfs bedreigd moet worden met een kort geding tegen de desbetreffende rechtbank) anders beslissen.

Het legt echter een onaanvaardbaar extra beslag op de slachtofferadvocatuur om voor iedere zaak dit soort extra druk te moeten leggen teneinde de meest basale rechten van hun cliënten geëerbiedigd te zien, door nota bene de rechterlijke macht zelve.

Een andere klacht is dat dit vaak erg last minute wordt medegedeeld. Voor uw beeldvorming; het gaat hier telkens om slachtoffers van ernstige misdrijven, bijvoorbeeld verkrachting, poging doodslag, moord etc. etc.. Het behoeft geen betoog dat het zo kort tevoren afblazen van een zitting veel onnodige stress met zich brengt.

Wij roepen u en andere betrokkenen in de rechtspraak op slachtoffers, nabestaanden daaronder begrepen, en hun gemachtigden als volwaardige procespartij te zien. Bovendien zijn ze dat, voor zover ze een vordering hebben ingediend, vanuit juridisch oogpunt ook.

Maar ook anderszins verdienen zij een dergelijke behandeling. Een slachtoffer dat zijn spreekrecht wil uitoefenen heeft het recht dat ten overstaan van de rechter en verdachte te doen. En dus ook het recht de zitting bij te wonen en zich daarbij te laten ondersteunen.

In de bijlage bij deze brief hebben we een aantal korte probleemomschrijvingen gevoegd gebaseerd op ervaringen van diverse slachtofferadvocaten uit het land waarvan wij u verzoeken daar kennis van te nemen. Nu de gerechtsgebouwen per 11 mei a.s. ruimer worden opengesteld dan de afgelopen tijd roepen wij u en daarmee uw Raad op slachtofferrechten volledig te eerbiedigen en ruimhartig te zijn in de mogelijkheden tot effectivering van die rechten en het beleid zo aan te passen dat het soort zaken als genoemd in de bijlage van deze brief na a.s. maandag niet meer voor komt.

Tot slot: u en de uwen doen belangrijk werk. De rechtsstaat is van essentieel belang om willekeur te voorkomen en de samenleving op een ordelijke en rechtvaardige wijze te laten verlopen, juist in tijden waarin allerhande rechten (bijvoorbeeld het recht op privacy, gezondheidszorg e.d.) onder grote druk staan.

Wij hopen dat u deze brief wilt opvatten als een goed bedoeld niet mis te verstaan signaal om niet normaal te vinden wat niet normaal is en niet weg te kijken. Slachtoffers van een ernstig gewelds- of zedenmisdrijf, nabestaanden daaronder begrepen, horen de behandeling van de zaak waarin zij als slachtoffer genoteerd staan fysiek bij te kunnen wonen en daarbij gesteund te kunnen worden door

² Art 51c Sv

minstens 1 vertrouwenspersoon en hun advocaat. Daarvoor is in het kader van uw huidige beleid³ nodig dat u die vertrouwenspersoon niet langer aanmerkt als 'publiek' maar als bijstand van het slachtoffer.

Wij wijzen er daarbij op dat dit vaak iemand is die deel uitmaakt van het huishouden van het desbetreffende slachtoffer zodat de anderhalve meter regel niet in acht hoeft te worden genomen tussen vertrouwenspersoon en slachtoffer.

Nu de advocaat van het slachtoffer die regel wel in acht moet nemen is toelating van de vertrouwenspersoon des te belangrijker. Zo kan bijvoorbeeld bij oplopende emoties een kalmerende hand worden neergelegd op de arm van het slachtoffer/nabestaande of een glaasje water worden aangereikt. Allemaal zaken die de advocaat (of welke andere aanwezige dan ook) met inachtneming van de regels niet kan doen.

Alleen zo kan de plicht tot het voorkomen van secundaire victimisatie een serieuze invulling worden gegeven.

Mogen wij ervan uit gaan dat Raad voor de Rechtspraak daar ook voor staat?

Graag ontvangen wij uw bevestiging hiervan voor aanstaande maandag.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van Stichting LANGZS

i.o.

mr. Richard Korver LLM, voorzitter

Afschrift dezes wordt gepubliceerd op de site van Stichting LANGZS en verzonden aan de heer mr. G. van der Burg van het Openbaar Ministerie, ministers Dekker en Grapperhaus en aan de Deken van de Orde van Advocaten.

³ <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/tijdelijke-regeling-strafrecht-per-11-mei-2020.pdf>

TOELICHTING MET VOORBEELDEN

Geen doorgang van zittingen

Een aantal zitting waarin de benadeelde partijen werd bijgestaan door verschillende LANGZS-deelnemer vonden geen doorgang. Slachtoffers krijgen geen duidelijkheid over een zittingsdatum en worden geacht nu nog langer te wachten. Dat heeft psychisch een negatieve impact op slachtoffers, die geen zicht hebben op een einde.

Niet juist informeren slachtoffers

In zaken waarbij slachtoffers betrokken zijn komt het helaas nog regelmatig voor dat slachtoffers niet worden geïnformeerd over uitstel van een zitting. Daarnaast gebeurt het helaas ook regelmatig dat het bieden dan wel tot stand brengen van een videoverbinding voor slachtoffers niet wordt gerealiseerd.

De advocaat van de benadeelde partij werd geïnformeerd dat de zaak wel inhoudelijk zou worden behandeld en de benadeelde partij en advocaat aanwezig mogen zijn. In de media vernam de advocaat echter anders, waarop de advocaat contact zocht met de Rechtbank.

Uit dit gesprek bleek dat de zitting niet doorging. Advocaat en benadeelde partij waren niet geïnformeerd.

Zonder overleg of kennisgeving met de benadeelde partij en advocaat zijn ernstige zedenzaken geseponeerd.

Slachtoffers niet welkom in de zaal

In meerdere zaken wordt slachtoffers de toegang tot de zittingzaal ontzegd.

Slachtoffers niet welkom voor slachtoffergesprek

Het Openbaar Ministerie voert voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling slachtoffergesprekken met de slachtoffers die dat willen. Het is een slachtofferrecht een dergelijk gesprek te voeren. Die gesprekken vinden veelal plaats op het parket of in een gerechtsgebouw. Die gesprekken gaan niet door en worden op het laatste moment afgebeeld.

Als reden wordt gegeven dat de gebouwen niet corona proof zouden zijn, terwijl in datzelfde gebouw een week later wel de zitting plaats vindt...

Beloftes ingetrokken

Meermaals krijgen advocaten te horen dat een zaak doorgang kan vinden met fysieke aanwezigheid van partijen, doch op het laatste moment wordt dat alsnog ingetrokken. Gevraagd naar een motivering wordt verwezen naar "het beleid".

Geen eenduidig beleid

Er wordt verschillend gehandeld binnen verschillende arrondissementen en ressorten. Bij het ene college kunnen zaken wel worden behandeld, weliswaar door middel van een skypeverbinding, terwijl andere rechtbanken soortgelijke zittingen uitstellen.

Schorsing voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis van verdachten van ernstige gewelds- of zedenmisdrijven is nu meerdere malen geschorst met als reden dat er geen zicht zou zijn op een datum voor de inhoudelijke behandeling.

Uitstel i.v.m. uitoefenen spreekrecht

Diverse keren wordt gevraagd zittingen schriftelijk af te doen, althans het standpunt van het slachtoffer kan dan schriftelijk naar voren worden gebracht. Als slachtofferadvocaten wijzen op het spreekrecht van hun cliënten krijgen ze te horen: nou dan wordt de zitting wel veel later gehouden....”alsof het de schuld van het slachtoffer is of het slachtoffer iets onbetamelijks vraagt.

Nabestaanden wordt gevraagd zelf te kiezen wie er naar zitting gaan

Ons bereiken signalen dat rechters soms de slachtoffers/nabestaanden te kennen geven dat er slechts 2 personen naar binnen mogen en dat het aan hen zelf is daarin een keuze te maken. Het is voor nabestaanden een extra belasting hen op te zadelen met dergelijke keuzes. Gevraagd naar waar de beperking op is gebaseerd c.q. wat de wettelijke grondslag hiervoor is wordt wederom verwezen naar beleid.